

**ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
"АСОЦІАЦІЯ ФАРМАЦЕВТІВ УКРАЇНИ"**

Ідентифікаційний код юридичної особи: 43359310

Місцезнаходження: Україна, 01015, місто Київ, вулиця Академіка Богомольця, будинок
7/14, приміщення 182, к. 83

Вих. 90/2026 від 24 лютого 2026 року

**Голові підкомітету з питань вищої освіти
Комітету Верховної Ради України з питань
освіти, науки та інновацій,**

народному депутату України

ГРИШИНІЙ Юлії

01008, м. Київ, вул. Грушевського, 5,

hryshyna-y@rada.gov.ua

Щодо проблемних питань у сфері освіти
та професійної діяльності фармацевтів

Шановна Юліє Миколаївно!

Громадська організація «Асоціація фармацевтів України» (далі — АФУ, Асоціація), представлена у Раді громадського контролю при Національній службі здоров'я України та у Громадській раді при Державній службі України з лікарських засобів та контролю за наркотиками, засвідчує Вам свою повагу та цим листом звертається до Вас як до народного депутата України з огляду на низку проблемних питань у сфері освіти та професійної діяльності фармацевтів.

Перш за все, дозвольте зазначити, що існуючі освітні бар'єри, які спричинили кадровий дефіцит фармацевтів, чинять негативний вплив на доступність лікарських засобів, безперервність фармацевтичної допомоги населенню та стабільність роботи аптек.

Експертне обговорення та пошук шляхів вирішення зазначеної ситуації відбулось в рамках круглого столу «Кадровий дефіцит у фармацевтичній галузі: виклики, регуляторні рішення та роль державної політики», що відбувся 15 січня 2026 року у місті Києві, за участі наукової та експертної спільноти.

Так, з 1 вересня 2025 року в Україні було запроваджено обов'язкову базову загальновійськову підготовку для здобувачів вищої освіти (300 академічних годин, 10 кредитів ЄКТС), а з 1 січня 2026 року – обов'язкову підготовку офіцерів запасу для студентів медичних і фармацевтичних спеціальностей загальним обсягом 44 кредити ЄКТС (37 кредитів – навчальна дисципліна «Військова підготовка» та 7 кредитів – навчальні збори).

При цьому навчальна дисципліна «Військова підготовка» за медичними та фармацевтичними спеціальностями вивчається здобувачами вищої освіти 3-5 років навчання. Так, під час вивчення навчальної дисципліни «Військова підготовка» та проходження навчального збору здобувачі вищої освіти опановують базовий курс тактичного рівня (L-1A)

та фаховий курс тактичного рівня (L-1B) професійної військової освіти. Принципово важливо, що зазначена підготовка має здійснюватися в межах чинних освітніх програм без збільшення їх загального обсягу.

Формальне збереження загального обсягу освітніх програм об'єктивно означає необхідність перерозподілу навчального часу. Для медичних і фармацевтичних спеціальностей це фактично призводить до скорочення годин, відведених на фахові дисципліни, зокрема клінічні, фармакологічні та практично орієнтовані компоненти підготовки.

З огляду на специфіку підготовки лікарів і фармацевтів, де ключову роль відіграють тривалі цикли практичного навчання, симуляційні заняття та робота за клінічними протоколами, зменшення обсягу профільної підготовки може негативно впливати на рівень сформованості професійних компетентностей випускників. Це питання набуває особливої актуальності в умовах воєнного стану, коли навантаження на систему охорони здоров'я суттєво зросло, а дефіцит кваліфікованих кадрів уже має системний характер.

Реалізація обов'язкової підготовки офіцерів запасу передбачає функціонування військових навчальних підрозділів. Відповідно до [Порядку проведення військової підготовки громадян України за програмою підготовки офіцерів запасу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 1 лютого 2012 р. № 48 \(зі змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 5 грудня 2025 р. № 1612\)](#), між Міністерством оборони України та закладом вищої освіти укладається договір із визначенням умов фінансування такої підготовки.

У разі відсутності власної військової кафедри заклад вищої освіти зобов'язаний укладати договори з іншими закладами або вищими військовими навчальними закладами, що на практиці супроводжується значними фінансовими витратами (освітні послуги, логістика, проживання і харчування студентів під час зборів, використання матеріально-технічної бази, адміністративний супровід).

Попри внесення зазначених змін до зазначеного вище Порядку відповідні видатки не були закладені у державні та місцеві бюджети та відповідні програми. В свою чергу відсутність такого цільового бюджетного фінансування на створення й утримання військових кафедр або відшкодування витрат закладам вищої освіти призводить до перекладання фінансового навантаження на самі заклади, що несе ризики для стабільності їх основної освітньої та наукової діяльності.

Окремо слід звернути увагу на те, що одночасне впровадження базової загальновійськової підготовки та обов'язкової підготовки офіцерів запасу істотно збільшує загальне навчальне навантаження на студентів.

Так, за відсутності перехідних механізмів або гнучких освітніх траєкторій це може негативно впливати на академічну успішність, психоемоційний стан та мотивацію здобувачів вищої освіти.

Для медичних і фармацевтичних спеціальностей, які традиційно характеризуються високою інтенсивністю навчання, такий чинник може мати довгострокові наслідки, зокрема

зниження привабливості відповідних напрямів підготовки для абітурієнтів. В умовах уже наявного кадрового дефіциту в системі охорони здоров'я це становить додатковий ризик.

Запровадження військової підготовки як елементу національної безпеки є безумовно важливим завданням держави, однак її реалізація у сфері вищої медичної та фармацевтичної освіти потребує зваженого підходу з урахуванням права здобувачів освіти на якісну освіту, особливостей підготовки медичних кадрів, наявного кадрового дефіциту та реальних організаційних і фінансових можливостей закладів вищої освіти.

Не менш суттєвою проблемою для фармацевтичної галузі є підхід до безперервного професійного розвитку (далі – БПР) фармацевтичних працівників, що регламентується [постановою Кабінету Міністрів України від 14.07.2021 №725 «Про затвердження Положення про систему безперервного професійного розвитку працівників сфери охорони здоров'я»](#). Зокрема, цим нормативно-правовим актом передбачено обов'язкове щорічне ведення освітнього портфолію, накопичення балів БПР та підтвердження професійної активності для проходження атестації для фармацевтичних працівників.

Однак, існуюча модель в умовах воєнного стану не передбачає спеціального порядку для фармацевтичних працівників, які проходять військову службу, чим обмежує доступ до професії та, як наслідок, призводить до втрати кадрів для системи охорони здоров'я після демобілізації таких фахівців.

Слід зауважити, що у низці територіальних громад один фармацевтичний працівник забезпечує функціонування єдиного аптечного пункту, а його мобілізація призводить до обмеження доступу населення до лікарських засобів, тоді як відсутність правового механізму повернення до професії після демобілізації посилює й без того існуючий кадровий дефіцит у важливішій для національної безпеки галузі.

Правове регулювання зазначеного питання мало нормативні відступи та пом'якшення під час пандемії COVID-19, що полягали в механізмах регуляторної гнучкості щодо атестації медичних та фармацевтичних працівників шляхом автоматичного продовження строків дії відповідних документів. На жаль, аналогічний підхід у сфері безперервного професійного розвитку досі не закріплений на нормативному рівні попри триваючу війну, що свідчить про нормативну непослідовність.

За відсутності нормативного врегулювання порушених питань кількість працівників галузі й надалі скорочуватиметься. Унаслідок цього аптечні заклади та фармацевтичні підприємства не зможуть забезпечити належне кадрове укомплектування, що призведе до обмеження доступу населення до лікарських засобів, особливо у сільських і прифронтових громадах.

З урахуванням викладеного,

ПРОСИМО:

1. Розглянути положення Резолюції круглого столу як консолідовану позицію професійної спільноти та ініціювати відповідні заходи парламентського реагування.

2. За можливості сприяти проведенню робочої зустрічі за участі представників Міністерства освіти і науки України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства оборони України та інших ключових органів влади з метою спільного опрацювання проблемних питань та обговорення напрацьованих у ході круглого столу шляхів їх вирішення.

3. Поінформувати Асоціацію фармацевтів України про результати розгляду цього звернення на електронну адресу: pharmukraine.ua@gmail.com та за поштовою адресою: 01015, м. Київ, вул. Академіка Богомольця, буд. 7/14, прим. 182, к. 83.

Асоціація фармацевтів України готова надати експертну підтримку та долучитися до фахового обговорення зазначених питань з метою напрацювання зважених і збалансованих підходів до їх практичної реалізації.

ДОДАТКИ:

1. Резолюція круглого столу «Кадровий дефіцит у фармацевтичній галузі: виклики, регуляторні рішення та роль державної політики» від 15 січня 2026 року.

Голова ГО «АФУ»,

Голова Правління ГО «АФУ»

Олена ОМЕЛЬЧУК